

Verpleegkundig Specialist Emmie van Esveld:
**“In mijn huidige baan krijg ik voldoende ruimte om het beroep van
Verpleegkundig Specialist vorm te geven.”**

Interview met alumnus Emmie van Esveld, afstudeerjaar 2011
Tekst: Walter van de Lagemaat

Emmie van Esveld werkt als verpleegkundig specialist voor Yulius in Dordrecht. Naast haar hoofdfunctie als behandelverantwoordelijke op een resocialisatieafdeling is ze groepsleider psycho-educatie en werkt ze mee aan een landelijk project over de inzet van ervaringsdeskundigheid bij herstel. Haar baan als verpleegkundig specialist (VS) ervaart ze als uitdagend en veelzijdig. “In deze baan krijg ik de ruimte om me, vanuit een verpleegkundige visie, in te zetten voor betere zorg aan cliënten.”

“Zo’n 13 jaar geleden dienden de eerste verpleegkundig specialisten zich aan binnen Yulius (voorheen De Grote Rivieren), de ggz-organisatie waar ik sinds 1990 als verpleegkundige werk,” vertelt Emmie. “De gesprekken die ik in die tijd met hen voerde, enthousiasmeerden mij. Ik raakte ervan doordrongen dat juist verpleegkundig experts het verschil kunnen maken, door die unieke takencombinatie van directe cliëntenzorg, zorgvernieuwing en kwaliteitsverbetering.”

Het duurt echter tot 2008 totdat Emmie de stap zet en aan de VS-opleiding begint. (In de tussenliggende periode brengt ze haar twee kinderen groot en doet ze twee post-hbo-opleidingen: Case Management en SPV.)

Autonoom

Sinds anderhalf jaar werkt Emmie als behandelaar op de resocialisatieafdeling Ceramstraat van Yulius. Sinds ze officieel VS is, heeft ze een autonome behandelverantwoordelijkheid voor 25 cliënten variërend in de leeftijd van 19 tot 62 jaar. De cliënten verblijven in drie aan elkaar geschakelde woonhuizen midden in de Dordtse wijk Reeland. Emmie: “Samen met de cliënt en het multidisciplinaire team geef ik vorm aan zorg en behandeling. Ik heb hierin een centrale rol. Ik ben het eerste aanspreekpunt voor de behandeling en de regie voor zorg en behandeling aan de 25 cliënten ligt bij mij. Met elk van de cliënten heb ik een zelfstandige behandelrelatie. Wanneer nodig roep ik ondersteuning in van een arts, een psychiater, psycholoog of een andere discipline. Maar uiteindelijk zet ik, samen met de cliënt en het multidisciplinaire team, de te volgen koers uit.”

Tijdens de opleiding is er volgens Emmie veel aandacht besteed aan de rol van de VS als zelfstandig behandelverantwoordelijke. Hoewel de praktijk van alledag natuurlijk grillig is, bleek ze mede door haar studie goed voorbereid op deze taak.

Verpleegkundig perspectief

Emmie meent dat haar cliënten op de resocialisatie-afdeling profiteren van het feit dat zorg en behandeling op verpleegkundig niveau worden aangestuurd. Het betekent volgens haar onder meer dat niet de diagnose maar veel meer de mogelijkheden en de ontwikkeling van de cliënt centraal staan. Juist op een resocialisatieafdeling is dat volgens haar belangrijk, omdat daar alles in het teken staat van herstel. Emmie: “Een medisch specialist, zoals een psychiater, kijkt meer naar de stoornis zelf (cure) terwijl een VS zich veel meer richt op de betekenis van de ziekte en het omgaan hiermee in het leven (care). Een verpleegkundige is altijd bezig met de vraag: hoe kan ik

ervoor zorgen dat mijn cliënt, ondanks zijn beperkingen, toch een zo normaal mogelijk leven kan leiden? Vanuit een verpleegkundige optiek ligt de focus bij resocialisatie dan ook op ‘ontwikkeling’, ‘empowerment’ en ‘herstelondersteuning’. Bovendien heeft verpleegkundige zorg altijd een directe relatie met het dagelijks leven van de cliënt, omdat we daar als verpleegkundigen met onze neus bovenop zitten.”

Emmie verduidelijkt dat ze veel op de afdeling is en goed heeft gekeken naar de eigen inbreng van de cliënt op zijn herstel. Om ervoor te zorgen dat een behandelplan ook echt een plan van de cliënt is (en niet alleen van de behandelaar), heeft ze ervoor gezorgd dat cliënten kunnen meepraten als het gaat om het opstellen van hun behandelplan en de geformuleerde behandeldoelen. Ook zijn cliënten zoveel mogelijk zelf aanwezig bij hun cliëntenbespreking. De idee dat een VS met beide benen in de dagelijkse praktijk moet staan om van daaruit de zorg te verbeteren – een zienswijze die naar haar zeggen vaak ter sprake kwam tijdens de opleiding – onderschrijft Emmie volledig.

Zorgvernieuwer

Zorgvernieuwing is volgens Emmie bij uitstek een taak van de VS. “Verpleegkundigen staan dicht bij de cliënt en weten dus waar zij behoefte aan hebben.” Om tot verbeteringen te komen, wisselt Emmie ervaringen en kennis uit met andere verpleegkundig specialisten binnen de organisatie. Ook houdt ze zoveel mogelijk de literatuur bij en zoekt ze aansluiting bij landelijke projectinnovaties. Als voorbeeld noemt ze het toepassen van Routine Outcome Measurement (ROM) in de behandel- en begeleidingscyclus van haar cliënten. Emmie: “ROM is binnen Yulius een driedelig meetinstrument dat de aangeboden zorg inzichtelijk maakt, evalueert en verbetert. Het meet het effect van de behandeling en leidt er uiteindelijk toe dat we de zorg kunnen verbeteren. Ik heb deze methodiek bestudeerd, geïntroduceerd en geïmplementeerd binnen onze manier van werken op de afdeling.”

Pilot

Emmie vertelt dat er op dit moment ook een pilot op haar afdeling loopt met de methodiek Illness Management and Recovery (IMR). Dit is een herstelgerichte methodiek die cliënten leert om persoonlijke strategieën en doelen te ontwikkelen waarmee zij hun klachten kunnen beheersen en hun dagelijks leven weer op kunnen pakken. Tevens participeert ze in een landelijke project van het Trimbos Instituut ter bevordering van ervaringsdeskundigheid bij herstel. “Als VS word je geacht een brug te slaan tussen verplegingswetenschap en praktijk. Dat doe ik met de evidence based methode IMR die ik tijdens bestudering van de literatuur tegenkwam. Maar dat doe ik ook door ervaring en kennis uit te wisselen binnen het project van het Trimbos Instituut.”

Coach

Ook haar rol als coach krijgt aandacht in haar functie. Op de resocialisatieafdeling komt dat neer op ‘sparren’ met collega’s over zaken als aanpak en werkwijze. Emmie zegt als expert een voorbeeldfunctie te willen vervullen voor haar collega-verpleegkundigen. Ze doet dit door zoveel mogelijk aan te sturen op zelfstandigheid, deskundigheid en beroepsontwikkeling binnen het beroepsdomein van haar collega’s. Haar rol als coach manifesteert zich ook bij het vormgeven aan en leiden van groepen voor psycho-educatie (op een andere locatie van Yulius; de sociaal-psychiatrische kliniek Kasperspad in Dordrecht). Emmie zette dit project op, is verantwoordelijk voor inhoud en vorm en begeleidt haar collega’s die de groepen leiden.

Profileren

Binnen Yulius werken zo'n 25 verpleegkundig specialisten. In september 2011 is ruim de helft van deze groep artikel 14 geregistreerd. De anderen zijn in opleiding of volgen het nascholingstraject. Ze worden ingezet in de volle breedte van de organisatie. Emmie pleit voor meer onderling contact tussen de verpleegkundig specialisten. "Als relatief nieuwe groep zorgprofessionals vinden we elkaar nog onvoldoende, denk ik. Binnen andere beroepsdisciplines is het heel normaal dat men regelmatig met elkaar overlegt. Onder VS zie ik dat nog te weinig. We moeten ons meer organiseren, profileren en onze visie op zorg en ons eigen domein binnen de zorg claimen en verder ontwikkelen." Emmie vindt dat VS niet bang moeten zijn om in gesprek te gaan met andere experts die bij de zorg betrokken zijn. "Onze expertise is groot. Maar we zijn er nog te bescheiden over. De beroepsgroep moet nóg meer uit haar schulp kruipen. De zorg is de afgelopen jaren complexer geworden en de vraag naar kwaliteitszorg op maat niveau neemt alsmaar toe. Juist verpleegkundigen kunnen nu voor vernieuwing en dynamiek zorgen."

Medicatie

Een terrein waar de VS het verschil kan maken, is de diagnostiek. Waar een psychiater zich richt op medische diagnostiek, geeft Emmie aan dat ze zich als VS vooral richt op verpleegkundige diagnostiek. Dit houdt in dat de gevolgen van de ziekte voor de cliënt in zijn leefomgeving in kaart worden gebracht. Vanuit deze diagnostiek kan de VS zich richten op het reguleren van medicatiegebruik. Emmie verstaat hieronder het observeren en bespreken van de werking van medicatie, educatie over gebruik van medicatie, het bewerkstelligen van therapietrouw, aanpassing van dosering bij toename van symptomen en het reduceren van bijwerkingen. Uiteraard werken VS en psychiater/arts nauw met elkaar samen en vullen ze elkaar aan in expertise. Die samenwerking is een voorwaarde voor goede zorg, meent Emmie. Want beide disciplines hebben hun eigen expertiseterrein. In de toekomst zal dit ook meer gebeuren. Want als een cliënt ingesteld is op medicatie kan de VS via een experimenteerartikel in de wet straks zelfstandig recepten voorschrijven, terwijl ze tegelijkertijd de verpleegkundige behandeling inhoud geeft. Een goede ontwikkeling volgens Emmie. Want zo draagt ieder, in multidisciplinair verband, zijn eigen beroepsverantwoordelijkheid.

Emmie voegt eraan toe dat ze in het blok farmacologie tijdens de opleiding tot VS veel nieuwe dingen heeft geleerd over medicatie. Mede daardoor acht ze zichzelf ook op dit gebied een waardevolle samenwerkingspartner voor een arts of psychiater.

Ambitie

Terugkijkend vindt Emmie dat de studie tot VS haar werk interessanter heeft gemaakt. Met als voornaamste aspecten haar zelfstandigheid en het feit dat ze vanuit het verpleegkundig domein initiatieven kan nemen, gericht op een beter leven voor cliënten. Ze is blij met de kansen die ze krijgt binnen de organisatie waar ze werkt. "Er heerst hier een gunstig klimaat om het beroep van verpleegkundig specialist vorm te geven. Maar of je het verschil maakt voor cliënten hangt volgens Emmie grotendeels af van je eigen ambitie en kracht. "Een deel van mijn cliënten is met goede behandeling in staat weer een grotere mate van zelfstandigheid te bereiken. Voor hen zijn initiatieven gericht op herstelondersteuning welkom. Om nieuwe ideeën geaccepteerd te krijgen is soms wel wat overtuigingskracht en doorzettingsvermogen nodig. Maar een goede VS heeft ook dat in huis."